

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
יום ה' – כ"ה אב תשע"ז
פרשת ראה

כותרת

סיום טוב נגד סיוט רע

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת ראה

סיום טוב נגד סיום רע

לאחרונה סטלין חוזר להיות פופולרי ברוסיה. פוטין מינה שרת תרבות שמעריצה את סטלין בריש גלי, ושוב מתחיל פולחן אישיות סביבו. מנציחים את שמו על נמלי תעופה, וכו'.

סטלין היה המנהיג של ברית המועצות במשך כמעט שלושים שנה, משנת 1924 ועד 1953. באותה תקופה הוא הספיק לרצוח מיליוני אנשים, ולכלוא מיליונים נוספים במחנות כפייה אותם העביד אותם בעבודת פרך שגרמה למותם. הוא היה אחד השליטים העריצים ביותר של המאה העשרים.

אבי ע"ה, ר' משה גרינברג, ניסה לברוח מרוסיה בשנת 1947, כשהיה בן 17, יחד עם עוד כמה תלמידי ישיבה. הוא נתפס, ונענש בעשרים וחמש שנות עבודת פרך במחנות הכפייה בסיביר. אבי אמר לי שהוא לא ציפה לשרוד את כל אותן עשרים וחמש שנה. למזלו, בשנת 1953 מת סטלין, או נרצח על-ידי אנשים. הנשיא שבא אחריו הורה לקיים לכל האסירים הפוליטיים משפט חוזר, ושם נקבע שאבי קיבל עונש חמור מידי. מאחר וכבר ריצה את עונשו, הוחלט לשחררו. יחד עמו שוחררו עוד אלפי אסירים. סטלין היה זה שיישם והגשים את שיטת הקומוניזם, אבל מי שהגה את השיטה היה קרל מרקס, שהיה בעצמו יהודי גרמני. מרקס טען שהחלוקה בין עשירים לעניים גורמת לניצול של העובדים השכירים ופשוטי העם בידי העשירים, והגדיר את שתי הקבוצות: "המדכאים והמדוכאים". לטענתו, אין מנוס מפני מרד של החברה המוחלשת במשעבדיה, ולכן צריך לבנות עולם צודק. להקים חברה סוציאליסטית שבה אין מנצלים ואין מנוצלים. עולם שבו אין קבוצה קטנה שהיא הבעלים של רוב העושר במדינה, וכל השאר שכירים שלהם, אלא הכול שייך לכולם. לאף אחד אין בעלות על שום רכוש ומשאב. הכול של כולם ובשווה. הרעיון הזה לקוח מהתורה, שאומרת שבשנת השמיטה כל השדות הופכים להפקר ומופקעים מידי בעליהם. לכולם בעלות שווה על היבול של אותה השנה.

התורה צוותה לעשות זאת פעם בשבע שנים. קרל מרקס הוציא את המצווה הזאת מהקשרה ויצר דרך חיים טוטלית. הוא לקח רעיון שמקורו בתורה ורתם לחברה המודרנית אם כי בצורה מעוותת. אבל הוא לא היחיד.

הוליווד המציאה את התרבות של Happy ending, 'סיום טוב'. בסופו של דבר הכול מסתדר, והזוג חיים בשמחה עד עצם היום הזה – Living haply ever after.

תעשיית הסרטים הומצאה על-ידי, כמה צפוי, כמה יהודים. עד היום היהודים דומיננטיים שם. הרעיון הזה, שבסוף הטובים מנצחים את הרעים, מקורו ביהדות. זו האמונה שיש בעל-הבית לבירה זו, ובסוף, מי שעושה את הטוב בעיני ה', ואפילו אם הוא החלש, הוא ינצח. לכן סרטים רבים הם בעלי סיום אופטימי.

הרעיון הזה, שצריך "לסיים בדבר טוב", מושרש ביהדות. אנחנו נוהגים כך בחיי היום יום. לדוגמה, בתשעה באב אנו קוראים את מגילת איכה, שמסתיימת בצורה קשה, במילים: "קצפת עלינו עד מאוד". לכן המנהג הוא שאין מסיימים את המגילה בקריאתה בציבור בפסוק הזה, אלא חוזרים שוב על פסוק שנאמר לפני כן, שהוא פסוק מאוד אופטימי: "השיבנו ה' אליך ונשובה, חדש ימינו כקדם".

מדוע? הגמרא במסכת ברכות אומרת: "שמצינו בנביאים ראשונים שסיימו דבריהם בדברי שבח ותנחומין" (לא, א). את ההנהגה הזו אנו מוצאים בכל פעם שמסיימים ספר מהתנ"ך בציבור. אם הוא לא מסתיים בפסוק חיובי, אנו חוזרים שוב על הפסוק הקודם רק כדי "לסיים בדבר טוב".

דוגמה נוספת לכך בהפטרה של שבת הגדול, שלקוחה מהפרק האחרון של ספר מלאכי. הספר מסתיים: "פן אבוא והכיתי את הארץ חרם". הכאה קשה. אבל אי אפשר לסיים כך ולהשאיר את הציבור עם מסר כזה. לכן חוזרים על הפסוק הקודם, שהוא פסוק חיובי ומפורסם מאוד: "הנה אנכי שלח לכם את אליהו הנביא". הפסוק מספר לנו שאליהו הנביא יבוא ויבשר את ביאת

המשיח. עם הפסוק הזה אנו מסיימים את הפטרת שבת הגדול. כשיהודי הולך הביתה מבית הכנסת, מה שנשאר לו בראש זה שאליהו הנביא יבוא בליל הסדר ויבשר את בואו של המשיח.

אותה הנהגה אנו מוצאים בהפטרה של שבת ראש חודש. בכל פעם שראש חודש חל בשבת מוציאים שני ספרי תורה. בראשון קוראים את פרשת השבוע, ואת המפטיר, שהוא קריאה מיוחדת לראש-חודש, קוראים מהספר השני. ההפטרה תמיד קשורה לנושא שבו קראו את המפטיר, דהיינו, סיום הקריאה בתורה.

ההפטרה היא הפרק האחרון בספר ישעיהו, הארוך בספרי התנ"ך, שהתנבא יותר מכל נביא אחר – שישים ושישה פרקים. בשבת ר"ח קוראים את הפרק האחרון של הספר, פרק ס"ו, שמתחיל במילים "השמים כסאי". אבל ספר ישעיהו לא מסתיים בנימה אופטימית. הפסוק האחרון הוא: "ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי ... והיו דראון לכל בשר". לא סימפטי כלל. לכן חוזרים שוב על הפסוק שלפניו: "והיה מדי חודש בחודשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני". הנביא מתנבא בשם הקב"ה שכשמישיח יבוא, בכל שבת ובכל ר"ח כולם, "כל בשר", ולא רק עם ישראל, יבואו לבקר בירושלים ולהשתחוות בבית-המקדש.

הרעיון "לסיים בדבר טוב" היה מאוד חשוב לרבי. הוא חי לפי זה, וניסה להשפיע על אחרים שתמיד יסיימו בדבר טוב. כשקיבל לידו ספר, לא משנה באיזה נושא, אם סיומו היה שלילי – הרבי כתב לעורך הספר שינסה במהדורה הבאה לסיים את הספר בנימה חיובית.

כשהרבי עצמו דיבר בהתועדויות על נושאים כאובים הוא תמיד היה מסיים עם איזה ענין חיובי כדי "לסיים בדבר טוב". נשאלת השאלה מדוע כה חשוב "לסיים בדבר טוב"?

אולי יש לומר, לפי דברי הגמרא שקובעת כלל: "הכל הולך אחר החיתום" (ברכות יב, א). אם נמצאה סתירה בין הכתוב בתחילת השטר לסיומו, הלכה היא שפוסקים לפי השורה האחרונה.

מדוע?

מסביר הרבי (שיחות קודש תשל"א ח"ב ש"פ נשא ע' 224 ואילך) שטבע האדם הוא לסיים כל דבר שהוא עושה בסיכום של העניין כולו. לכן מה שנכתב בשורה האחרונה של השטר, זו ה"שורה התחתונה" שמבטאת את דעתו של בעל השטר. רואים שאחרי שמדברים ומדברים, מסכמים בשאלה: מהי המסקנה, ה"סך הכול" של הדיבורים. לכן, כשמסיימים בדבר טוב זה מלמד שהסה"כ הוא טוב, והמסקנה היא חיובית.

מוסיף הרבי ואומר, שכאשר אנו מסיימים בדבר טוב, הרי שבמידה כנגד מידה הקב"ה ידאג שהסיום של היום, החודש, או השנה שלנו, גם יסתכם בצורה חיובית, ואז נזכה לסיום של הגלות, "בדבר טוב" בביאת המשיח במהרה בימינו (י"א ניסן תשל"ג).